

Educatie Achter
Buitenlandse
Tralies / **Education** behind
foreign prison bars

***"Zijn we aan de grenzen
gekomen van ons kunnen?"***

JAARVERSLAG

2019

van

**STICHTING "EDUCATIE ACHTER BUITENLANDSE
TRALIES"**

Postadres: postbus 6070AA Swalmen – Nederland
e-mailadres: info@eabt.nl

Vooraf

Eigenaar

De stichting “Educatie achter buitenlandse tralies” (Eabt) werd opgericht in 2004 en bestond eind 2019 dus 15 jaar. Eabt is een vrijwilligersorganisatie; er zijn geen betaalde krachten. De vrijwilligers geloven in het belang van onderwijs dat tijdens detentie (ook als dat in het buitenland is) geboden wordt om de schade van maatschappelijke uitsluiting te beperken. Schade die onlosmakelijk met de buitenlandse detentie samenhangt. Zij zijn er ook van overtuigd dat door dit onderwijs de kans op maatschappelijke re-integratie (enigszins) kan worden vergroot; wellicht zelfs de kans op de arbeidsmarkt iets beter wordt ondanks het stempel “ex-gedetineerde”.

Eabt werkt in nauwe samenwerking met Bureau Buitenland van Reclassering Nederland en de consulaire medewerkers van de Nederlandse Ambassades en Consulaten. Het is en blijft lastig om het onderwijsmateriaal ook daadwerkelijk bij onze gedetineerden afgeleverd te krijgen. Daarom is het belangrijk dat Eabt samenwerking zoekt met en medewerking vraagt van de directies en stafleden in al die gevangenissen overal in de wereld waar de Nederlandse gedetineerde verblijven. Gelukkig blijkt die bereidheid bijna overal uiteindelijk. Toch blijkt ook de ingeroepen medewerking van vrijwilligers van Bureau Buitenland en ook van Buitenlandse Zaken (beleidsafdeling in Den Haag en consulaire medewerkers in de landen ter plaatse) hard nodig. Eabt bedankt al deze mensen van harte.

Het jaarverslag 2019

In dit jaarverslag wordt een overzicht geboden van de belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten in 2019 met een cijfermatige toelichting.

Onveranderd is ook in 2019 weer gebleken dat er een grote vraag van in het buitenland gedetineerde Nederlanders blijft naar afstandsonderwijs. Onderwijs dat past bij hun achtergrond: opleiding, eigen moedertaal, ambities, mogelijkheden. Eabt slaagt daarin meestal. Een steeds groter probleem wordt dat er nauwelijks computers (al dan niet met een internetverbinding) binnen de gevangenissen beschikbaar zijn en gebruikt mogen worden voor studie. Er wordt in samenwerking gezocht naar een veilige oplossing voor dat probleem.

Bij bestuur, medewerkers en vrijwilligers is veel aandacht voor continuïteit: in relaties, kwaliteit maar ook kwantiteit.

Eabt wil een transparante organisatie zijn. Dit jaarverslag zal dan ook op de website www.eabt.nl worden gepubliceerd. Op deze website kunt u ook de specifiek benoemde missie en visie van Stichting “Educatie achter buitenlandse tralies” nalezen.

Onderwijs kan het verschil maken!

Het verblijf in een gevangenis impliceert verlies van autonomie en vermindering van fysieke activiteit maar ook van cognitieve uitdagingen en sociale interactie. De gevangenisomgeving staat – dat laten ook diverse wetenschappelijke onderzoeken zien - model voor een verarmde omgeving.

Eabt meent dat via het volgen van cursussen die kwalijke gevolgen van detentie (detentieschade) worden verminderd. Dat wordt ondersteunt door een onderzoek in opdracht van het New York State Department of Corrections¹. In een meta-analyse van 58 eerdere research onderzoeken blijkt dat gedetineerden die tijdens hun detentieperiode een cursus hebben gevolgd 13% meer kans hebben op tewerkstelling na vrijlating en 43% minder kans hebben om te recidiveren dan gedetineerden die geen onderwijs volgden.

Beetje groei aantal cursussen maar daarvan veel meer beroepsgericht.

Het aantal aanvragen en toekenningen van cursussen is ten opzichte van zowel 2017 als in 2018 iets gegroeid.

In het buitenland gedetineerde Nederlanders worden direct na insluiting door Bureau Buitenland (BB) van Reclassering Nederland geïnformeerd over de mogelijkheden om een cursus te volgen. Vanaf dat moment en gedurende hun gehele periode van detentie kan de gedetineerde via BB, de Nederlandse Ambassade of rechtstreeks de wens kenbaar maken om te studeren en de keuze door te geven voor een specifieke cursus. Zij ontvangen dan een kennismakingspakketje met informatie over de gevraagde

¹ Voor het volledige onderzoek zie https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR266.html

cursus en formulieren/niveautoetsen die ingevuld moeten worden. Op basis van deze toetsen wordt een assessment uitgevoerd om te beoordelen of betrokkene een gerede kans heeft om de gevraagde cursus met succes te volgen en af te ronden.

Het beroepsgericht onderwijs² wordt door externe organisatie NHA en VBO verzorgd en wordt regelmatig aangepast aan het aanbod van die organisaties. Daarin wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van digitale elementen. Dat heeft consequenties voor het onderwijsaanbod dat Eabt kan inzetten. Sinds 2017, laatstelijk per november 2019 is er sprake van een aangepast aanbod.

Cursus aanvragen, toekenningen, begeleiding en afronding	2017	2108	2019
Cursus aanvragen/toegestuurde kennismakingspakketjes	247	226	252
Toegekende taalcursussen (Nederlands anderstalig, Nederlands basis, vreemde talen)	71	64	52
Toegekende beroepsvoorbereidende cursussen/vaarbewijs	129	115	146
Totaal toegekende cursussen	200	192	198
Met certificaat en/of diploma afgeronde cursussen	49	43	40

Cursussen nader bekeken

Een blik op de toegekende cursussen geeft het volgende beeld te zien:

- 18 x Nederlands voor buitenlanders met 7 verschillende steuntalen
  - 17 x Zelfstandig Ondernemer Basis
  - 12 x Sociale/Praktische/Kinderpsychologie
  - 12 x Spaans voor beginners/gevorderden
  - 10 x Bedrijfskunde met management/recht
  - 10 x Sociale Hygiëne/Cafebedrijf voor Horeca
  - 10 x Klein Vaarbewijs
  - 9 x Chauffeursopleiding Goederenvervoer/Personenvervoer
  - 8 x Fitness Trainer A Basis
  - 7 x Eigenaar Schoonmaakbedrijf
  - 6 x Basisopleiding Helpende Zorg & Welzijn
  - 5 x Populaire Electrotechniek
  - 4 x Populaire Autotechniek
  - 4 x Ondernemer Goederenvervoer
  - 4 x Horeca Ondernemer
  - 4 x Basisopleiding Sociaal Maatschappelijk Dienstverlener
  - 3 x Engels voor beginners
  - 3 x Italiaans voor beginners
  - 3 x Journalistiek
  - 3 x Basiskennis Boekhouden
- Daarnaast werden 28 andere cursussen 1 dan wel 2x toegekend.

En op de met certificaat/diploma afgeronde cursussen:

- 8 x Sociale Hygiëne
- 6 x Sociale/Praktische/Kinderpsychologie
- 5 x Zelfstandig Ondernemer Basis
- 3 x Fitness Trainer A Basis
- 3 x Klein Vaarbewijs
- 2 x Populaire Autotechniek

² voor een beschrijving van aanbod, werkwijze etc moge korthedshalve verwezen worden naar website www.eabt.nl

2 x Frans voor beginners
14 andere cursussen werden 1x met certificaat/diploma afgerond.

Interne organisatie

“Educatie achter buitenlandse tralies” is voor 100% een organisatie die drijft op de inzet van vrijwilligers. Het bestuur bestond gedurende 2019 uit: Wim van der Spek (voorzitter), Nadia Bouylas (lid met aandachtsvelden PR/Communicatie en onderhoud website), Wim Janssen (penningmeester met aandachtsveld beleidsontwikkeling), Laura Punt (secretaris) en Henk van der Beek (lid met aandachtsveld onderwijsnazorg). Frans Lemmers is vrijwilliger-directeur is. Hij is enerzijds verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling en –uitvoering, interne en externe contacten en anderzijds ook coördinator van de studietoelagen en -toekenning.

Henk van der Leest en Laura Punt zijn vrijwilliger-coördinator studiebegeleiding. Ester Heijman assisteert de directeur en is medewerker (evaluatie)onderzoek.

Eabt heeft – naast bovengenoemden – in 9 vrijwilligers die optreden als docent/studiebegeleider Nederlands, Nederlands voor buitenlanders en/of vreemde talen.

Bij de Beroeps Voorbereidende cursussen en Vaarbewijs worden de gedetineerden begeleid door een docent van resp. NHA en VBO die de cursusmaterialen ook verzorgen.

Publiciteit

In 2019 is in april een Nieuwsbrief uitgebracht die verspreid werd onder vrijwilligers, organisaties en professionals waarmee door Eabt nauw wordt samengewerkt.

Ten behoeve van het blad ‘Comeback’, dat gestuurd wordt aan alle in het buitenland gedetineerde Nederlanders, werd een artikeltje geschreven. Kern van het verhaal is dat er voldoende werkgelegenheid is in de technische beroepen, de zorg en het onderwijs; ja, dat er zelfs tekorten zijn en vacatures niet vervuld kunnen worden. Ondanks de moeilijke positie van ex-gedetineerden op de arbeidsmarkt zijn er dus kansen. Het is wel zaak om aan te kunnen tonen dat je er moeite voor wil doen bijvoorbeeld door al tijdens de detentie een cursus te hebben gevolgd.

Ook is een Engelstalig artikel geschreven voor de nieuwsbrief van Europris (gevangenismanagement) en CEP (reclassering) beiden Europese koepelorganisaties. Hierin werden de hoofdthema’s van het jubileum van Eabt en de mini-conferentie onder de aandacht gebracht.

Financiën

De kosten van de cursusmaterialen en de porto zijn – net als voorgaande jaren - ook in 2019 weer flink gestegen. Ondanks een strak financieel beleid zijn we er in 2019 niet in geslaagd binnen de toegekende subsidie te blijven.

Gelukkig is voor 2020 het subsidiebedrag opgehoogd naar €95.000. Omdat opnieuw een de kosten voor cursussen en porto omhoog zullen gaan is desondanks – naast een strak beheer – een beperking binnen enkele begrotingsposten nodig. Het bestuur zal daarover begin 2020 een besluit nemen.

De door Reclassering Nederland goedgekeurde vastgestelde Jaarrekening 2019 resultatenrekening en balans) ziet er als volgt uit:

Jaarrekening 2019

Balans 2019

	31-12-2018		31-12-2019
Activa			
Saldo spaarrekening ING	€ 17.859,83	€ -1.995,20	€ 15.864,63
Saldo giro ING	€ 3.048,56		€ 1.277,20
Vooruit betaalde kosten	€ 1.518,31	€ -1.518,31	€ -
Totaal activa	€ 22.426,70		€ 17.141,83
Passiva			
Eigen vermogen	€ 18.972,69	€ 3.454,01	€ 22.426,70
Saldo lopend jaar	€ 3.454,01		€ -5.284,87
Schuld Reclassering Nederland			
Totaal passiva	€ 22.426,70		€ 17.141,83
Resultaten rekening			
	Bedrag		Totaal
Inkomsten			
Bijdrage Reclassering	€ 90.000,00		
Rente baten	€ 4,80		
Totaal inkomsten			€ 90.004,80
Uitgaven			
Gebruik kantoor	€ 15.610,00		
Diverse uitgaven	€ 4.791,81		
Reiskosten	€ 1.666,56		
Website/vrijwilligers	€ 181,50		
Kopieer- en drukkosten	€ 901,45		
Cursusmaterialen	€ 53.499,58		
Portokosten	€ 17.420,82		
Kantoorbenodigdheden	€ 1.217,95		
Totaal uitgaven			€ 95.289,67
Resultaat			€ -5.284,87

15-jarig jubileum Eabt

Op 31 oktober 2019 vierde Eabt vanwege haar 15-jarig jubileum een mini-conferentie waarin aandacht werd besteed aan het lopende evaluatieonderzoek door de Vrije Universiteit Brussel en de (on)mogelijkheden van digitalisering in het afstandsonderwijs in de penitentiaire inrichtingen komende jaren. Het evaluatieonderzoek startte in 2018 en wordt eind 2020 afgerond. De presentatie van de

eerste resultaten betrof de 1^e enquête van gedetineerde studenten en de ervaringen van betrokken professionals en vrijwilligers.

De 60 deelnemende studenten meldde (via een beginvragenlijst) voornamelijk gemotiveerd te zijn een cursus van Eabt te volgen omdat ze de tijd in detentie nuttig willen spenderen; willen leren over een interessant of belangrijk onderwerp en omdat ze hopen hierdoor gemakkelijke werkt te vinden na vrijlating. Dat sluit 100% aan bij de doelstellingen die Eabt sinds oprichting in 2014 hanteert. In oktober-december 2019 hebben deze studenten een eindvragenlijst toegestuurd gekregen. De resultaten daarvan worden in het voorjaar 2020 verwerkt. In zomer 2019 worden de resultaten daarvan verwacht.

Uit de interviews met professionals en vrijwilligers komt vooral veel waardering voor Eabt. De vrijwilligers laten veel deskundigheid, inventiviteit en passie zien; zij hebben een uitgebreid netwerk dat ook wordt benut: de juiste persoon op het juiste moment met de goede vragen om ondersteuning. De samenwerking met dit netwerk maakt het succes van Eabt mogelijk. De realiteit dat deze vrijwilligers 'op leeftijd' zijn brengt (vanwege de iets grotere kwetsbaarheid) ook een risico met betrekking tot de continuïteit met zich mee. De invoer van lespakketten in de buitenlandse gevangenissen en het afhankelijk zijn van de post met soms lange wachttijden tussen verzending en ontvangst wordt als soms moeilijk ervaren. Daarnaast is er een onevenwicht tussen de voortsnellende digitalisering in de samenleving en het gebrek daaraan binnen de gevangenissen. Als er gebruik zou kunnen worden gemaakt van het medium 'mail' voor de correspondentie van huiswerk zou dat al veel uitmaken. Directeur Frans Lemmers gaf aan dat afstandsonderwijs in de gevangenis straks niet meer mogelijk zal blijken als er binnen de gevangenis geen 'werk van de digitalisering voor gedetineerden wordt gemaakt'. Eabt wordt volgens de onderzoekers door de geïnterviewden betiteld als een krachtige, sterke organisatie waarvan anderen veel zouden kunnen leren.

Met professionele input van NHA-management werd aandacht gevraagd voor de systematiek van het digitale onderwijs in relatie tot het – door gevangenissen vereiste – veilige en gesloten circuit voor studerende gedetineerden. Na korte impressies over de stand van zaken van digitalisering en internetgebruik door gedetineerden door vertegenwoordigers uit Nederlandse en Belgische PI's werd een interessant debat gevoerd waarin termen als 'IWJ-Internet Werkplek Justitiabele' en 'whitelists-toegelaten veilige websites' werden besproken.

Ter afsluiting deed Frans Lemmers een oproep voor 'Levens Lang Leren' en actief bezig kunnen zijn zowel buiten als binnen de gevangenis alsmede voor meer aandacht op Europees niveau voor de positie van de gedetineerde en digitalisering van onderwijs voor de (buitenlandse) gedetineerden. "Voor ieder probleem bestaat immers een oplossing?"

Digitalisering

De NHA is de enige onderwijsorganisatie gebleken die kwalitatief goed schriftelijke afstandsonderwijs levert. Andere organisaties leveren uitsluitend onderwijs in een digitale leeromgeving. Echter de laatste tijd rukt digitalisering binnen het schriftelijk afstandsonderwijs van het NHA de digitalisering op. Mede naar aanleiding van de presentaties en discussie tijdens de mini-conferentie is NHA gestart met het aanpassen van hun digitale communicatiekanaal: het studentenplaza. Doel is deze zodanig in te richten dat deze ook op de 'white-list' van de gevangenissen in Nederland, België etc. kan komen zodat gedetineerde studenten ook via internet direct over hun studie kunnen communiceren met de NHA-organisatie en -docent.

Steeds vaker wordt bij cursussen gebruik gemaakt van informatie en opdrachten die slechts bereikbaar zijn via digitale links. In 2019 zijn daarom 2 cursussen uit het aanbod gehaald moeten worden. Twee andere cursussen zijn alleen te volgen indien het huiswerk digitaal bij de NHA-docenten wordt aangeleverd en weer kan worden teruggestuurd. Omdat de studerende gedetineerden dat niet zelf kunnen/mogen doen wordt dit bij wijze van proef door de studiecoördinator van Eabt gedaan. Deze scant het ingestuurde huiswerk in en geeft dat digitaal door aan de docent. Het digitaal terugontvangen nagekeken huiswerk wordt uitgeprint en naar de gedetineerde toegestuurd. Uiteraard kost dit het nodige extra aan tijd en aandacht. Na verloop van een jaar wordt bekeken of dit kan worden gecontinueerd.

Indien de verdere digitalisering van onderwijsmaterialen en methode van studeren zich op termijn doorzet - en dat valt te verwachten - en de gevangenisautoriteiten in buiten- en binnenland digitalisering niet faciliteren, ziet de toekomst voor schriftelijk afstandsonderwijs en daarmee voor Eabt er somber uit. Het kan evenwel niet zo zijn dat in de vrije samenleving de digitalisering een onlosmakelijk onderdeel wordt van ons functioneren en dat de gedetineerden daarvan worden buitengesloten. Er zit niets anders op dat gevangenisautoriteiten zo spoedig mogelijk met hun tijd meegaan en gebruik van (beschermde) internet gaan toestaan.

Eabt blijft in diverse gremia in zowel nationaal als Europees verband aandacht voor digitalisering vragen. Gelukkig merken we dat er in Nederland en enkele andere Noord-/West-Europese landen innovatieve oplossingen worden gezocht en geprobeerd en ook dat er op Europees niveau merkbaar aandacht voor dit probleem aanwezig lijkt te zijn. Gelet op de afwerende houding van veruit de meeste gevangenisautoriteiten voor het laten gebruiken van computers en internet (ook al is dat beschermd) is de ontwikkeling nog heel erg pover te noemen en loopt de verdere invoering en innovatie van het (afstands)onderwijs voor buitenlandse gedetineerden (en dus voor Nederlanders in buitenlandse gevangenissen) erg stroef.

Evaluatieonderzoek

Om zichtbaar te krijgen wat de kwantitatieve en kwalitatieve effecten/resultaten van het werk van Eabt is wordt in 2018/2019 door de Vrije Universiteit van Brussel in nauwe samenwerking met Eabt een evaluatieonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek richt op de volgende vragen:

1. Gelet op de doelstellingen van Eabt:
  - a. wordt de doelgroep in voldoende mate bereikt?
  - b. komt het onderwijsaanbod voldoende tegemoet aan de onderwijsbehoefte van de doelgroep?
  - c. is het aanbod en de huidige werkwijze/-proces optimaal om de doelstellingen te bereiken?
2. Wat zijn de resultaten c.q. effecten:
  - a. met betrekking tot het beperken van detentieschade?
  - b. met betrekking tot vergroting van de kans op maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie?
  - c. met betrekking tot het (enigszins) vergroten van de kans op de arbeidsmarkt?
3. hoe worden de activiteiten/resultaten van Eabt gewaardeerd:
  - a. door de gedetineerden?
  - b. door Reclassering Nederland in het algemeen en Bureau Buitenland in het bijzonder?
  - c. door (de consulaire medewerkers van) het Ministerie van buitenlandse Zaken en door het Ministerie van Justitie?

In de 2^e helft van 2018 zijn aan ongeveer 100 nieuwe – in het buitenland gedetineerde – studenten vragenlijsten toegestuurd om hun ervaringen en opvattingen in kaart te brengen. Ook zullen bij Eabt betrokken professionals en vrijwilligers geïnterviewd worden.

De resultaten van het evaluatie zullen worden gepresenteerd en besproken in een internationale (Engelstalige) miniconferentie op 31 oktober 2019 die ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van Eabt zal worden georganiseerd.

Registratie en dossiervorming

Sinds oktober 2017 is het gehele papieren dossier met gegevens over studerende gedetineerden gedigitaliseerd. Daardoor hoeft zowel tussen Bureau Buitenland en Eabt, alsook tussen de directeur en de studiecoördinatoren geen papieren informatie meer per post te worden verzonden. Groot voordeel is ook dat de deze functionarissen ook elkaar eenvoudig kunnen vervangen omdat zij ieder de benodigde informatie, correspondentie, studievorderingen, etc. kunnen inzien.

Privacy beleid

Vanaf 25 mei 2018 is de – in heel Europa geldende – Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht.

Eabt beschikt over een privacyverklaring die op de website is geplaatst.

Er is een folder voor gedetineerden met meest belangrijke informatie over de privacybescherming die aan iedere gedetineerde die zich nieuw aanmeldt voor een studie wordt toegestuurd (samen met informatie over de gevraagde cursus).

Op het aanmeldingsformulier moet iedere gedetineerde nadrukkelijk aangeven dat deze akkoord gaat met onze werkwijze: wij zullen de van de gedetineerde zelf verkregen informatie alleen gebruiken om deze zo goed mogelijk te kunnen begeleiden bij diens studieproces en zullen extern alleen naam, geboortedatum en -plaats doorgeven aan de externe studieorganisatie vanwege het bestellen van de gevraagde cursus.

Alle bij Eabt betrokkenen vrijwilligers hebben een geheimhoudingsverklaring ondertekend; met externe organisaties waarmee wordt samen gewerkt zijn informatie verwerkers overeenkomsten afgesloten waarin centraal staat de bescherming van de privacy van onze studenten. Er is een instructie 'beveiliging persoonsgegevens Eabt' voor directeur en coördinatoren.

Vrijwilligers

In 2019 is geen bijeenkomst voor vrijwilligers geweest. Wel zijn de vrijwilligers uitgenodigd voor deelname aan de mini-conferentie in oktober 2019. De vrijwilligers hebben – net als de jaren er voor – in december een kleine kerst attentie uitgereikt gekregen als dank voor hun onbezoldigde werkzaamheden.

Motiverende boodschappen

Al weer enkele jaren geleden – en dus ook in 2019 – worden postkaarten op diverse momenten in het studieproces aan de gedetineerde gestuurd met als belangrijkste doel de motivatie om (door te gaan met) studeren te ondersteunen. Die kaarten leiden regelmatig tot leuke reacties van de betrokken gedetineerden.

Toezening pakketten soms problematisch

Ook in 2019 is gebleken dat het toezenden van met name de cursusmaterialen aan de studenten in een aantal landen grote problemen geeft. Pakketten komen dan – soms zonder opgave van reden – terug bij ons als afzender. In nauw overleg met Eabt heeft Bureau Buitenland met het Ministerie van Buitenlandse zaken afspraken gemaakt om deze post voor dit zeer beperkte aantal landen via de diplomatieke post te laten verlopen. In enkele andere landen worden – eveneens na gemaakte afspraken – pakketten cursusmaterialen gestuurd door tussenkomst van de consulaire afdelingen van de Ambassades/Consulaten. Ook worden incidenteel pakketjes lesmaterialen gestuurd door tussenkomst van bezoeker-vrijwilligers van Bureau Buitenland die dan voor overhandiging aan de gedetineerde zorgdragen. In enkele gevallen blijkt het noodzakelijk om niet het gehele pakket lesmaterialen maar de cursus opgedeeld en dus hoofdstuk-gewijs in gewone A-4 enveloppen toe te sturen. Creativiteit is en blijft dus heel hard nodig.

Tot slot

Eabt heeft opnieuw een heel actief jaar achter de rug. Natuurlijk vooral met het realiseren van afstandsonderwijs voor in het buitenland gedetineerde Nederlanders; dat is immers onze primaire taak. Maar daarnaast ook met het, nationaal en internationaal, vragen om aandacht voor passend onderwijs voor buitenlandse gedetineerden. Zo ook het noodzakelijkerwijs vernieuwen van het onderwijsaanbod. Allen die zich actief hebben ingezet voor passend onderwijs aan in het buitenland gedetineerde Nederlanders worden hartelijk bedankt voor hun betrokkenheid en inzet.